

Změny na Úřadu vlády ČR v oblasti lidskoprávních agend

(přesun agendy Odboru lidských práv a ochrany menšin a Odboru rovnosti žen a mužů na ministerské resorty)

Vláda ČR svým usnesením č. 302 dne 18. května 2026 rozhodla o přesunutí některých agend, resp. o největší reorganizaci agendy lidských práv na úrovni Úřadu vlády ČR (dále jen „ÚV ČR“) – zejména zániku Odboru pro lidská práva a ochranu menšin a Odboru rovnosti žen a mužů či dalších úseků, které řeší oblast závislostí či duševního zdraví.

Dosavadní zastřešení části lidskoprávní agendy prostřednictvím ÚV ČR se mění a jednotlivé oblasti budou nově začleněny do gesce příslušných ministerstev. Od 1.7. 2026 má dojít na dotčených ministerstvech k systemizaci (na začátku června byl podepsán delimitační protokol, který je dalším praktickým krokem k reálnému přesunu dotčených agend). Proti plánovaným změnám se vymezili členky a členové poradních orgánů vlády, odborové organizace, experti z příslušných oblastí i široká veřejnost. Plánovaná systemizace a přesun agend proběhl bez větší diskuse s odbornou veřejností i samotnými experty.

Tyto změny budou mít bezesporu přímý dopad i na krajskou úroveň, neboť kraje a obce dlouhodobě spolupracují s uvedenými agendami ÚV ČR. Jedná se zejména o následující oblasti: naplňování principů rovného zacházení a ochrany lidských práv, koordinace politiky národnostních menšin, koordinace politiky pro romské záležitosti, oblast integrace cizinců a uprchlíků z Ukrajiny, dále oblast protidrogové politiky.

Nové ukotvení lidskoprávních agend se projeví v bezprostředních dopadech na HMP v jednotlivých oblastech s různou intenzitou, a to v závislosti na stávajícím nastavení systému jednotlivých oblastí. **Obecně se ale jedná o změny, které jak v krátkodobém, tak dlouhodobém horizontu mohou ovlivnit situaci na území HMP.** V obecné rovině hrozí u všech rušených či přesouvaných agend riziko fragmentace jednotlivých agend, přílišného oslabení dalších dotčených resortů, které na tématu mají spolupracovat. **Ztrátou nadresortní koordinace dochází k oslabení fungování koordinačních mechanismů a metodického řízení.** Neposledním faktorem je pak oblast zvýšených finančních nákladů na řešení a krajskou koordinaci jednotlivých agend. S ohledem na to, že plánované změny nebyly předem komunikovány ani známy, vyvstává řada otázek a nejistot, které mohou mít negativní vliv také na kontinuitu financování jednotlivých agend.

Přesný přehled přesunu jednotlivých agend dříve dlouhodobě ukotvených ve struktuře ÚV ČR:

Agenda	Dosavadní gesce	Nová gesce
Lidská práva a ochrana menšin	ÚV ČR – Odbor lidských práv a ochrany menšin	Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „MSP“)
Romské záležitosti	ÚV ČR – Odbor lidských práv a ochrany menšin	Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“)
Národnostní menšiny	ÚV ČR – Odbor lidských práv a ochrany menšin	Ministerstvo kultury (dále jen „MK“)
Koordinace agendy adaptace-integrace držitelů DO z Ukrajiny	Koordinace v rámci lidskoprávních agend ÚV ČR	Nadále pouze Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“), kde je dlouhodobě ukotvena integrace cizinců
Další agendy, kterých se týká přesun na ministerské resorty: Rovnost žen a mužů – přesun na MPSV Práva osob se zdravotním postižením – přesun na MPSV Protidrogová politika – přesun na Ministerstvo zdravotnictví (dále jen „MZd“) Duševní zdraví – přesun na MZd		

Přesun agend pod jednotlivá ministerstva nelze vnímat jako pouhou organizační změnu na úrovni státní správy. Jedná se o zásah do funkčního systému, který více než dvacet let zajišťoval koordinaci jednotlivých politik, které vyžadují výraznou meziresortní spolupráci a koordinaci. Typickým příkladem je agenda romských záležitostí, národnostních menšin, ochrana lidských práv a na ní úzce napojená oblast integrace cizinců. Přestože konečné dopady budou záviset na konkrétním nastavení nového systému, existuje řada oprávněných obav, které se mohou významně promítnout také do fungování HMP.

Je třeba si uvědomit, že právě lidskoprávní agendy na ÚV ČR stojí za zásadními změnami, které mají přímý dopad na obyvatele ČR a fungování institucí i jejich agendy (např. zákon o domácím násilí a redefinice znásilnění, zrušení kojeneckých ústavů, odškodnění protiprávních sterilizací romských žen, integrace uprchlíků z Ukrajiny- (koordinace státu i regionů, rozšíření ochrany proti předsudečnému násilí, opatření pro osoby se zdravotním postižením).

Většina agend týkající se lidskoprávních témat jsou svou podstatou průřezové a jednotlivá témata/oblasti je zapotřebí tudíž řešit nadresortně.

Pro všechny oblasti jsou očekávány následující možné dopady¹:

- Ztráta nadresortní koordinace a spolupráce v oblastech, které jsou svou podstatou výrazně meziresortní, což může výrazně oslabit koordinaci i na úrovni krajů a obcí. Dochází ke ztrátě jediného místa v rámci státní politiky, kde byla řešena oblast lidských práv napříč resorty a komplexně.
- Ztráta funkční infrastruktury, která drží systém fungování státu v oblasti práv, podporuje regiony a zároveň chrání veřejné finance i mezinárodní postavení ČR. Pro HMP, jakožto město s největší koncentrací národnostních menšin a cizinců v ČR, je velmi důležitý funkční systém koordinace těchto politik a dostatečného odborného zázemí na celostátní úrovni. Uvedené jednoznačně hovoří pro zachování funkčního systému.
- V některých agendách dojde ke ztrátě metodické podpory s nadresortním přesahem – typickým příkladem je oblast národnostních menšin. Krajům a obcím se dostávalo dosud konkrétních návodů, jak řešit složité situace (integrace, napětí ve společnosti, diskriminace, komunikace s veřejností). K agendě národnostních menšin se navíc jednalo s ohledem na specifickou tematiku o jediné místo na úrovni státní politiky, které poskytovalo metodickou podporu nejen krajům a obcím, ale i institucím.
- Meziresortní koordinace je důležitá pro prevenci případných problémů v rámci činnosti jednotlivých resortů u agend, které vyžadují výrazně mezioborový přístup, jsou komplikované a specifické na fungování (např. v oblasti národnostních menšin se jedná často o nová témata k řešení, u nichž dochází k nastavování prvotních systémových či legislativních kroků a musí se na nich shodnout různé resorty. Při tvorbě legislativních materiálů jsou již při jejich vzniku ošetřeny potřebné náležitosti.
- Je důležité v rámci případných dopadů vnímat rovněž specifickou HMP z hlediska toho, že je jedním z hlavních center života romské menšiny, místem zastoupení pestrého spektra národnostních menšin a současně regionem s nejvyšším zastoupením cizinců i uprchlíků z Ukrajiny. Na území HMP působí významná část romských NNO, stejně tak národnostně menšinových organizací i organizací zaměřených na integraci cizinců. Praha je sídlem řady celostátních institucí a partnerů, kteří se na realizaci politik ve vztahu k dotčeným oblastem podílí. Dopad zvýšení nároku na koordinaci v jednotlivých oblastech tak, aby bylo možné udržet nezbytnou meziresortnost, bude na HMP výrazný.
- Nadresortní koordinace v krizích jakými byl např. příliv uprchlíků z Ukrajiny.
- Možné přímé finanční dopady² s ohledem na to, že podmínkou čerpání evropských fondů je dodržování lidských práv. Lidskoprávní agendy na úrovni

¹ Důležité pro HMP, ale ve většině bodů i ostatní regiony.

² Za zásadní považujeme rovněž oblast agendy protidrogové politiky a duševního zdraví. Jedná se o mimořádně náchylná témata, která se nacházejí na pomezí sociálních a zdravotních služeb. S ohledem na přesun agend může dojít ke ztrátě financování a eliminaci dotačních programů. V případě přesunu agend pod MPSV hrozí ztráta zdravotního pomezí a financování zdravotních služeb. V případě přesunu na agend pod MZd hrozí ztráta financování sociálních služeb.

ÚV ČR zajišťovaly koordinovaně naplňování této podmínky. Dochází tak dle expertů k oslabení podmínky a finanční zdroje z EU fondů či Norských fondů mohou být do budoucna problémem. Současně z hlediska financování aktuálně není tedy jasné, jaký reálný dopad bude mít přesun agend na jednotlivá ministerstva pro financování v rámci dotačních programů vybraných lidskoprávních agend (např. romští koordinátoři, terénní pracovníci).

Bližší informace ve vztahu k jednotlivým agendám na úrovni HMP - národnostní menšiny, romské záležitosti a integrace cizinců

Národnostní menšiny

1. Oslabení meziresortní koordinace a jediné metodické opory v oblasti národnostních menšin (nejen) pro regiony

Agenda národnostních menšin je dlouhodobě ukotvena na úrovni ÚV ČR právě pro svou jednoznačnou meziresortnost, která vyžaduje centrální úroveň koordinace. Oddělení národnostních menšin a romských záležitostí vždy představovalo ve vztahu k tématu národnostních menšin pro kraje i obce jediný metodický prvek s ohledem na specifičnost tématu. Koordinovalo jednotlivé kroky spolu s ministerstvy či dalšími institucemi (včetně akademické sféry), které se týkaly tématu národnostních menšin a nastavovalo potřebná opatření. Často je nutná koordinace více resortů (tj. zdaleka se nejedná o řešení záležitostí pouze v rámci MK, ačkoliv podpora kultury a jazyka jednotlivých národnostních menšin patří mezi stěžejní).

2. Mezinárodní závazky

Významným aspektem byly a jsou mezinárodní závazky ČR, která se dlouhodobě hlásí k podpoře lidských práv, ochraně národnostních menšin a naplňování Evropského strategického rámce pro rovnost, začleňování a participaci Romů.

Silné institucionální zázemí pro koordinaci těchto politik je důležitým předpokladem pro plnění mezinárodních závazků České republiky vůči Evropské unii, Radě Evropy a dalším mezinárodním institucím. Oslabení těchto struktur může být vnímáno jako krok, který snižuje význam lidskoprávní a menšinové agendy na úrovni státu. V rámci agendy národnostních menšin docházelo rovněž ke koordinaci implementace závazků napříč státem a tedy i těsné spolupráci s kraji v jejich naplňování.

Romské záležitosti

1. Oslabení meziresortní koordinace

Agenda týkající se romských záležitostí není pouze otázkou sociální politiky. Zahrnuje oblast vzdělávání, bydlení, zaměstnanosti, zdravotnictví, kultury, bezpečnosti, lidských práv i boje proti diskriminaci.

Z tohoto důvodu byla koordinována z pozice ÚV ČR, který měl možnost propojovat jednotlivá ministerstva a vytvářet společný postup státu. MPSV je ze zákona odpovědné především za oblast zaměstnanosti, sociální politiky, sociálních služeb a

rodinné politiky. Nemá však postavení, které by mu umožňovalo koordinovat ostatní resorty stejným způsobem jako ÚV ČR.

Lze tedy předpokládat, že přesun romské agendy pod jeden resort, povede k oslabení meziresortní koordinace a k větší roztržiténosti jednotlivých opatření. Úspěšná integrace přitom vyžaduje souběžné řešení problémů v několika oblastech současně.

2. Riziko zúžení romské agendy na sociální problematiku

Významnou je obava ze změny pohledu na samotnou oblast romských záležitostí. Romové nejsou pouze skupinou ohroženou sociálním vyloučením. Jsou uznanou národnostní menšinou ČR a jejich postavení zahrnuje také otázky lidských práv, rovných příležitostí, ochrany před diskriminací, kulturní identity, participace na veřejném životě a podpory romské kultury.

Přesun agendy pod MPSV může vytvářet dojem, že stát začíná romskou problematiku vnímat především jako sociální otázku. Existuje proto riziko oslabení témat souvisejících s lidskými právy, bojem proti anticiganismu, podporou romské identity a posilováním zastoupení Romů ve veřejném životě.

3. Oslabení boje proti diskriminaci a anticiganismu

Navzdory pozitivním změnám posledních let zůstávají diskriminace a anticiganismus významnými problémy české společnosti. Romové se nadále setkávají s nerovným přístupem při hledání bydlení, na trhu práce i ve vzdělávání. Přetrvávají také problémy spojené se segregací ve školství a s negativními stereotypy vůči romské menšině.

Oslabení lidskoprávního zázemí na úrovni vlády může vést ke snížení pozornosti věnované dlouhodobě těmto tématům a k oslabení schopnosti státu systematicky reagovat na projevy diskriminace.

4. Riziko oslabení participace romských komunit

Důležitou součástí dosavadního systému byla možnost zapojení romských NNO a zástupců romských komunit do tvorby veřejných politik prostřednictvím Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a dalších poradních mechanismů.

Existuje obava, že oslabení institucionálního zázemí povede ke snížení prostoru pro pravidelný dialog mezi státem a romskou občanskou společností.

Pro efektivní tvorbu politik je zásadní zachovat princip, že opatření týkající se Romů vznikají za aktivní účasti samotných Romů.

5. Nejistota v oblasti financování – dotační politika

Další významnou obavou je budoucnost dotačních programů, které byly dlouhodobě spojeny s agendou ÚV ČR, které mají dopad na oblast romských záležitostí I na úrovni krajů a obcí. Jedná se zejména o:

- podporu terénní práce,
- dotační podporu krajských romských koordinátorů,
- podporu romských organizací a komunitních aktivit,
- programy zaměřené na prevenci sociálního vyloučení a diskriminace.

Tyto nástroje představují základní infrastrukturu romské integrace v ČR. Případné omezení nebo nejistota jejich financování by mohly mít přímý dopad na fungování NNO a služeb v terénu.

6. Riziko oslabení institucionální infrastruktury

Během posledních dvou desetiletí vznikl systém spolupráce mezi státní správou, kraji, obcemi a občanským sektorem.

Jeho součástí jsou: krajsí romští koordinátoři, terénní pracovníci, romští poradci, romské organizace, poradní orgány vlády, odborné pracovní skupiny.

Tento systém představuje důležitou infrastrukturu romské integrace. Jakékoliv oslabení jednotlivých článků může negativně ovlivnit fungování celku.

Případné oslabení státní koordinace nebo omezení dotačních programů by mohlo znamenat:

- vyšší tlak na rozpočet HMP a MČ,
- zvýšené nároky na vlastní koordinační a analytické kapacity HMP,
- oslabení některých služeb poskytovaných v terénu,
- komplikovanější spolupráci mezi státem, městem a neziskovým sektorem,
- ztrátu odborných kapacit budovaných dlouhodobě v oblasti romské integrace.

Důsledky by se neprojevily pouze na úrovni institucí, ale především v každodenním životě romských rodin, dětí, mladých lidí a dalších obyvatel Prahy, kteří využívají podporu poskytovanou veřejnými institucemi a občanským sektorem.

Integrace cizinců a adaptace-integrace uprchlíků z Ukrajiny

HMP je s ohledem na nejvyšší počet osob s migračním původem hlavním centrem migrace a integrace cizinců v ČR. Každý čtvrtý obyvatel Prahy je cizinec. MV dlouhodobě zastřešuje politiku integrace cizinců prostřednictvím naplňování státní Koncepce integrace cizinců a návazných opatření. Součástí podpory integrace jsou také finanční prostředky pro oblast integrace cizinců, které jsou poskytované prostřednictvím tzv. „projektů obcí“ (financováno ze státního rozpočtu). Ty jsou určeny pro obce, které se dobrovolně hlásí k systematické práci v oblasti integrace cizinců.

Aktuální změny na ÚV ČR budou mít bezprostřední dopad na existenci a činnost poradních orgánů, které se tématem cizinců zabývají. V rámci Rady vlády pro lidská práva je dlouhodobě zřízen Výbor pro práva cizinců (dále jen „Výbor“), jehož stěžejní zájem sleduje právě oblast integrace cizinců. Tento Výbor bude nově přesunut na MSp. V červnu 2026 měla pod Výborem vzniknout Pracovní skupina pro oblast adaptace-integrace držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny, která měla zajistit nadresortní uchopení tématu spojeného s uprchlíky z Ukrajiny a částečně nahradit Výkonný výbor vládního grémia ministrů, který fungoval v minulém volebním období.

HMP dlouhodobě hostí nejvyšší počet uprchlíků z Ukrajiny. V květnu 2026 jich bylo na území Prahy hlášeno více než 100 tisíc. Vedle toho patří HMP mezi přední cílové město pro osoby ze zahraničí, které v ČR dlouhodobě žijí. Celkový počet osob

s migračním původem v posledních pěti letech zásadně vzrostl, nese s sebou řadu výzev a aspektů, kterým je potřeba čelit. HMP musí systematicky a dlouhodobě reagovat na bezprostřední nárůst počtu osob ze zahraničí. Kromě navýšení finančních prostředků pro oblast integrace cizinců vytvořila také prostřednictvím systemizace pozice specialistů integrace cizinců ve vztahu k oblastem sociálních věcí a zdravotnictví, školství či specialistu-metodika pro oblast integrace cizinců na MČ. S ohledem na vysoké početní zastoupení cizinců a průřezovost tématu, je důležité uchopení prostřednictvím tzv. „mainstreamingu“ agend veřejné správy. Spolu s vysokým počtem cizinců roste také nápor na všechny aktéry v oblasti integrace cizinců či zajištění adaptace integrace uprchlíků z Ukrajiny a je tedy významnou oporou i pro krajskou úroveň, aby byla funkční meziresortní komunikace a nadresortní koordinace.

HMP aktivně přistupuje k financování oblasti integrace cizinců prostřednictvím dotačního programu z rozpočtu HMP, který se od roku 2023 pohybuje ve výši 20 mil. Kč ročně. Vedle toho vytvořila také z vlastních zdrojů rezervní fond pro oblast adaptace-integrace uprchlíků z Ukrajiny, kterým podporuje aktivity na podporu této oblasti, aby předcházela sociálnímu vyloučení a narušení sociální soudržnosti města. Samotné HMP se každoročně uchází o finanční prostředky v rámci dotačního programu MV na podporu integrace cizinců na lokální úrovni (tzv. projekty obcí), který je financován ze státního rozpočtu. Do tohoto dotačního titulu pravidelně vstupují se svými žádostmi o finanční podporu také některé MČ.³ V uplynulém období byla vlivem uprchlické vlny poskytována také podpora z prostředků UNHCR, která pokryla vysokou poptávku obcí napříč ČR po financování integrace a práce s uprchlíky (byla celková alokace 200 mil. Kč). Ve srovnání s loňským rokem, kdy byly k dispozici i finanční zdroje díky UNHCR, dochází ke znatelnému snížení celkové finanční alokace určené k tématu integrace cizinců na území HMP. I pro další období lze očekávat, že bude shodný trend v oblasti financování a je potřebné počítat s vyšší mírou podpory ze strany HMP směrem k lokální úrovni (HMP, MČ, NNO zajišťující služby potřebným). S ohledem na vysoký počet cizinců a uprchlíků v HMP nemají kraje a obce dostatečný počet nástrojů z centrální řídicí úrovně (mmj. finančních) pro efektivní a systematickou práci v oblasti integrace cizinců a její strategickou mainstreamizaci do jednotlivých agend (školství – děti s odlišným mateřským jazykem, sociální oblast – ve vztahu k soc. službám u klientů cizinců, zdravotnictví – např. oblast přístupnosti zdravotního pojištění v závislosti na typu pobytového oprávnění apod).⁴

³ V letošním roce bylo podáno celkem 14 projektů ze stany MČ a HMP (13 MČ + MHMP). Celkem bylo žádáno o 35.440.127,42 Kč, schváleno z programu projektů obcí bylo z důvodů nižší alokace finančních prostředků celkem 18.295.015 Kč.

⁴ Zásadní je také dopad na oblast agendy protidrogové politiky a duševního zdraví. Jedná se o mimořádně náchylná témata, která se nacházejí na pomezí sociálních a zdravotních služeb. S ohledem na přesun agend může dojít ke ztrátě financování a eliminaci dotačních programů. V případě přesunu agend pod MPSV hrozí ztráta zdravotního pomezí a financování zdravotních služeb. V případě přesunu pod MZd hrozí ztráta financování sociálních služeb.

Hlavní očekávané dopady v této oblasti:

1. Fragmentace a oslabení meziresortního řízení agend

Dosavadní umístění části agend na ÚV ČR umožňovalo jejich koordinaci napříč resorty a zdůrazňovalo jejich průřezový charakter. Přesun jednotlivých oblastí pod věcně příslušná ministerstva může vést k rozdělení témat, která spolu v praxi úzce souvisejí. Pro HMP bude tak složitější komunikace kraje se státní správou. Je zde riziko různých metodických přístupů jednotlivých resortů či vyšší administrativní zátěž pro kraje a obce (zvýšené nároky na vlastní koordinační a analytické kapacity). Viz výše-platí pro všechny oblasti.

2. Možné oslabení metodické podpory krajů a obcí

Může dojít k poklesu jednotného postupu krajů a obcí (MČ) v řešených oblastech. Zároveň může být krajská úroveň vnímána jako implementační aktér bez reálného vlivu a přesahu do celonárodních veřejných politik. Významná byla např. nadresortní koordinace tématu adaptace-integrace uprchlíků z Ukrajiny.

3. Nejistota financování příslušných agend a podpůrných opatření

Významná část aktivit v dotčených oblastech je realizována prostřednictvím dotačních programů státu. Plánované změny mohou mít bezprostřední vliv na kontinuitu financování dotačních programů.

4. Riziko přerušení kontinuity odborných sítí

Odborné sítě významně napomáhaly udržovat sociální soudržnost ve společnosti. Jedná se zejména o systém vzájemně provázaných vazeb krajských koordinátorů, obcí, neziskového sektoru, odborných platforem a ÚV ČR jako nadresortního, koordinačního orgánu.

Závěr – stěžejní body o něž by mělo HMP usilovat:

- zachování podpory meziresortního a metodického vedení v oblasti národnostních menšin, které je centrálně zajišťováno ze strany ÚV ČR;
- zachování silné meziresortní koordinace romské agendy na úrovni ÚV ČR, aby nedošlo ke zúžení romské problematiky pouze na oblast sociální politiky;
- potřebnost zachování podpory meziresortního vedení i v dalších lidskoprávních agendách (týká se např. integrace cizinců a adaptace-integrace uprchlíků z Ukrajiny);
- usilovat o to, aby nedošlo k oslabení lidskoprávního rozměru politik řešených v rámci lidskoprávních agend, vzhledem k důležitosti pro úroveň krajů a obcí (právě v oblasti národnostních menšin, romských záležitostí a stejně tak integrace cizinců a práce s uprchlíky);
- zachování dotačních programů pro terénní pracovníky a krajské romské koordinátory;

- zachování mechanismů participace romských komunit;
- HMP má oprávněný zájem na tom, aby stát i nadále vnímal lidskoprávní agendu a rovných příležitostí (tedy tím i romské záležitosti, národnostně menšinovou politiku, koordinaci adaptace uprchlíků a integraci cizinců) jako strategická témata vyžadující dlouhodobý, koordinovaný a meziresortní přístup.